

Mål nr M 669-20.**Angående markavvattning av Karlsborgs PFAS-förorenade flygplats och EFSA:s tusenfalt sänkta gränsvärde gällande TWI/TDI för PFAS-ämnen.**

EFSA (EU:s livsmedelssäkerhetsmyndighet) har nu fastställt ett nytt gränsvärde för tolerabelt intag av summan av fyra PFAS-kemikalier (PFOS, PFOA, PFNA och PFHxS). <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/press/nyheter/pressmeddelanden/efsa-faststaller-bedomning-av-pfas-amnen?>

De senaste årens forskningsrapporter har visat att dessa kemikalier är betydligt hälsofarligare än vad tidigare antagits. 2008 beslutade EFSA att tolerabelt dagligt intag för PFOS var 150 ng/kg kroppsvikt (TDI) och för PFOA 1 500 ng/kg kroppsvikt och dygn. Utifrån dessa bedömningar fastställde Livsmedelsverket en åtgärdsgräns på 90 ng/liter för PFAS₁₁ i dricksvatten. Redan för flera år sedan har forskare dock varnat för att detta gränsvärde är alldeles för högt.

Nu har EFSA efter en omfattande remissrunda fastställt tolerabelt intag per vecka (TWI) till 4,4 ng/kg kroppsvikt. Alltså en sänkning av TDI från 1 650 ng för PFOS+PFOA till 0,63 ng/kg kroppsvikt per dag för PFOS+PFOA+PFNA+PFHxS. Alltså en skärpning med en faktor på flera tusen.

Detta innebär att Fortifikationsverkets redan tidigare oansvariga beräkningar av markavvattningsprojektets miljö- och hälsopåverkan nu är ytterligare tusenfalt felaktiga.

Föreningen Aktion Räd Väterns och flera enskilda personers enträgna krav på sanering av Karlsborgs PFAS-förorenade flygplats måste nu få högsta prioritet. Det pågående läckaget måste stoppas. Ingen del av flygfältet kan dräneras utan att den mest avancerade reningsutrustningen tillämpas med nollutsläpp som mål. Om detta inte är tekniskt eller ekonomiskt möjligt kan stora delar av flygfältet istället komma att behöva övertäckas med tätskikt för att förhindra föroreningarna fortsätter att sprida sig till dricksvattentäkten.

För att saneringsarbetet ska komma igång är det troligtvis nödvändigt att regeringen upphäver länsstyrelsens markavvattningstillstånd. Att Fortifikationsverket av egen kraft kan ta sitt ansvar verkar inte troligt. Ett tydligt yttrande från Mark- och miljödomstolen i mål 669-20, där regeringen uppmanas att upphäva tillståndet, är därför efterlängtad.

Christer Haagman
MILHJOBYRÅN